

Trong quá trình phát triển kinh tế trong những thập kỷ sắp tới theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa, cơ chế quản lý kinh tế cũng phải được hoàn thiện cho phù hợp với trình độ phát triển kinh tế của đất nước. Sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đòi hỏi nguồn vốn lớn lao tích lũy từ trong nước và thu hút nguồn vốn từ nước ngoài. Khi đã tạo được nguồn vốn đủ để tiến hành công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa, các nhà quản lý kinh tế, các quản trị gia phải đặt nhiệm vụ sử dụng có hiệu quả nguồn vốn đó thành nhiệm vụ hàng đầu của từng cấp quản lý. Để xác định đúng đắn hiệu quả kinh tế của các doanh nghiệp đã đạt được, cần phải sử dụng tốt công cụ quản lý sắc bén là kế toán. Những số liệu tài liệu kế toán phải được kiểm tra xác nhận tính hợp pháp, hợp lệ, đúng đắn của nó mới là căn cứ đáng tin cậy để quản lý tốt nền kinh tế đang phát triển.

Trong những năm gần đây, Đảng, chính phủ và các cơ quan quản lý nhà nước và kế toán đã có những chủ trương phương hướng và biện pháp cụ thể với mục tiêu là xây dựng và đưa việc vận hành một hệ thống kế toán đích thực của nền kinh tế thị trường theo định hướng XHCN, đồng thời phải hòa nhập với kế toán thế giới trên cơ sở vận dụng có sáng tạo những nguyên tắc chuẩn mực kế toán quốc tế và những mô hình kế toán của các nước có nền kinh tế thị trường phát triển. Hệ thống kế toán đó trong quá trình thực hiện có những điều chỉnh cần thiết phù hợp với những bước phát triển mới của nền kinh tế thị trường ở nước ta.

Song song với việc cải cách hệ thống kế toán, Đảng và chính phủ còn chủ trương phát triển hoạt động kiểm toán nhà nước và kiểm toán tư nhân, hình thành một hệ thống các công ty, văn phòng trung tâm tư vấn tài chính-kế toán ở khắp

đất nước là nhu cầu không thể thiếu được và là sự cần thiết cấp bách ở nước ta, chính phủ đã thành lập tổng kiểm toán nhà nước và cấp giấy phép hoạt động của nhiều công ty kiểm toán độc lập ở Hà Nội, TP HCM, Đà Nẵng. Sự cần thiết cấp bách đó xuất phát từ những nhu cầu thực tế diễn ra từng ngày từng giờ trong tiến trình phát triển kinh tế của đất nước, đó là:

+ Xuất phát từ nhu cầu sử dụng thông tin: đòi hỏi sự trung thực và hợp lý của báo cáo tài chính của các doanh nghiệp, công ty.

Những người quan tâm đến báo cáo tài chính của các công ty là:

- Chủ công ty (nhà nước, tư nhân, các cổ đông...)

- Các nhà đầu tư (trong nước, ngoài nước)

- Các ngân hàng (khi xem xét cho công ty vay tiền)

- Các nhà cung cấp.

- Các khách hàng.

- Ban giám đốc công ty.

- Các cơ quan quản lý nhà nước (UB Kế hoạch nhà nước, UB nhà nước về hợp tác và đầu tư, cơ quan thuế...)

+ Xuất phát từ nhu cầu cần có một dịch vụ tư vấn về quản lý, kiểm toán, kế toán, tài chính, thuế... của ban giám đốc công ty, những dịch vụ này sẽ được kiểm toán phục vụ với chất lượng cao (do đặc tính nghề nghiệp, trình độ chuyên môn).

+ Xuất phát từ yêu cầu quản lý

kinh tế của nhà nước, nhằm quản lý số vốn mà nhà nước đã đầu tư cho các doanh nghiệp, hạn chế các mặt tiêu cực làm thất thoát tài sản...

Theo Nghị Quyết số 07/CP về qui chế kiểm toán độc lập ngày 29.01.1994, kiểm toán độc lập là việc kiểm tra và xác nhận của kiểm toán viên chuyên nghiệp thuộc các tổ chức kiểm toán độc lập về tính đúng đắn hợp lý của các tài liệu, số liệu kế toán và báo cáo quyết toán của các doanh nghiệp, các cơ quan, tổ chức đoàn thể, tổ chức xã hội, khi có yêu cầu của các đơn vị này.

Kiểm toán độc lập rất quan trọng trong việc quản lý kinh tế vĩ mô và kinh tế vi mô:

- Giúp cho việc xác nhận sự tin cậy và hữu ích của các báo cáo tài chính.

- Các báo cáo tài chính có thể giới cho các ngân hàng nhằm mục đích để được vay mượn và giới cho các cổ đông để huy động vốn.

Vì lợi ích của mình nên các ngân hàng, các nhà đầu tư và chính các chủ sở hữu coi kiểm toán là một trong các điều kiện để xuất tiền cho vay.

- Góp phần vào việc tính toán chính xác sự tăng trưởng kinh tế thông qua tính chuyên nghiệp, các chuẩn mực về kỹ thuật và chất lượng dịch vụ kiểm toán.

- Tạo ra sự tin cậy thông qua khuôn khổ đạo đức nghề nghiệp.

- Tạo ra sự tin cậy cho những

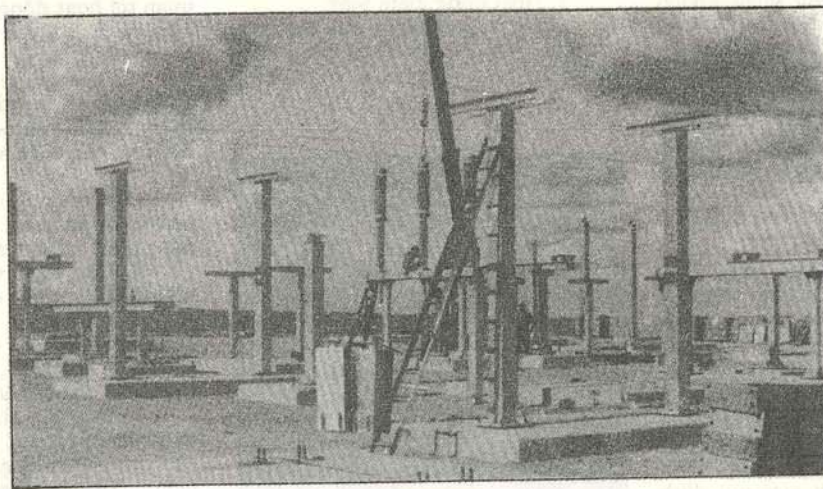
người sử dụng báo cáo tài chính như cổ đông, chủ nợ, nhân viên, nhà cung cấp, khách hàng, nhà phân tích tài chính, chuyên viên thống kê, nhà kinh tế các cơ quan thuế và cơ quan nhà nước.

Kiểm toán được chia ra thành kiểm toán trước (tiền kiểm) và kiểm toán sau (hậu kiểm).

- Kiểm toán trước là hình thức kiểm tra được thực hiện trước hay ngay trong khi nghiệp vụ kinh tế phát sinh, nhằm mục đích hướng các nghiệp vụ này đi đúng nguyên tắc chế độ nhằm kịp thời ngăn chặn sai phạm và thất thoát tài sản vật tư, tiền vốn.

MỘT SỐ VẤN ĐỀ TRƯỚC MẮT CỦA KIỂM TOÁN

PGS. PTS. UNG BỬU
Cử nhân kinh tế PHẠM XÍT

Kiểm tra trước được thể hiện ngay trong cơ cấu tổ chức, trong các điều lệ, quy định về lề lối làm việc trong từng đơn vị.

Kiểm tra trước thực hiện ngay từ khi lập các dự toán chi phí xây dựng, chi phí sản xuất, chi phí kinh doanh, chi phí hành chính sự nghiệp và được tiến hành đan xen trong quá trình hoạt động của doanh nghiệp hay đơn vị thông qua các thủ tục quản lý tài chính kế toán, thủ tục hành chính.

- Kiểm toán sau là hình thức kiểm tra kế toán được thực hiện sau khi nghiệp vụ kinh tế phát sinh dựa vào tài liệu số liệu phản ánh trên sổ sách kế toán.

Mục đích của kiểm toán sau là kiểm tra và xác nhận tính hợp pháp, đúng đắn, xác thực của chứng từ tài liệu, số liệu kế toán trong sổ sách kế toán, báo cáo kế toán, phát hiện những sai sót trong công tác tài chính kế toán nhằm ngăn chặn, sửa chữa tương lai những sai phạm, tham ô, gây thất thoát tài sản của các đơn vị.

Kiểm tra sau nhằm vào hướng chính là sửa chữa hơn là ngăn chặn sai sót.

Thực tiễn chứng minh kiểm toán giúp giảm giá thành những công trình đầu tư xây dựng cơ bản.

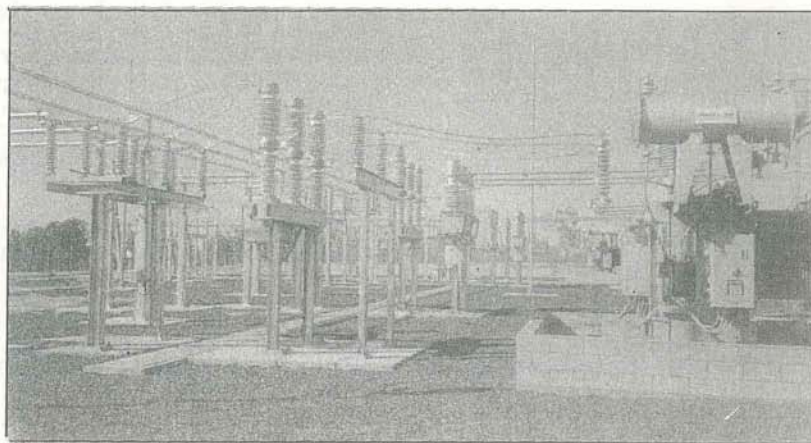
Ví dụ: Qua kiểm toán 14 công trình xây dựng và sửa chữa trong tháng 7.94 cho thấy giá kiểm toán luôn thấp hơn giá dự toán của công trình do các sở (chủ đầu tư) duyệt đề ngân sách cấp vốn, bình quân 11%. Như đường Công Quỳnh giá dự toán là 1.856 tỷ đồng nhưng giá kiểm toán chỉ có 1,3 tỷ đồng, đường Nguyễn Thông từ 1,03 tỷ xuống còn 0,878 tỷ, tỉnh lộ 8 từ 8,4 tỷ xuống còn 6,4 tỷ đồng. Chỉ có một công trình là đường Phước Vĩnh An giá dự toán thấp hơn giá chuẩn do tình không đúng khối lượng.

Để thực hiện chủ trương lớn của Đảng và nhà nước về việc cải cách hệ thống kế toán, phát triển hoạt động kiểm toán nhà nước và kiểm toán tư nhân như trong báo cáo chính trị giữa nhiệm kỳ vừa qua của Đảng đã khẳng định, đồng thời đáp ứng được nhu cầu bức bách thực tế của nền kinh tế nước ta hiện nay, trong những năm trước mắt cần nhanh chóng:

- Hình thành hệ thống các tổ chức các dịch vụ tư vấn tài chính-kế toán dưới mọi hình thức (văn phòng, trung tâm, công ty dịch vụ) và đa dạng hóa sở hữu (quốc doanh, tư nhân, liên doanh với nước ngoài).

- Cần có các nguyên tắc chuẩn mực kế toán VN (gắn bó tương đối mật thiết với các nguyên tắc chuẩn mực kế toán quốc tế).

- Hoàn thiện pháp lệnh kế toán cho phù hợp với trình độ quản lý nền kinh tế thị trường đang phát triển của nước ta và có thể nâng lên thành luật

kế toán.

- Thúc đẩy phát triển nhanh chóng các tổ chức và hoạt động của hệ thống kiểm toán trong nền kinh tế quốc dân.

Đối với doanh nghiệp thuộc mọi thành phần kinh tế phải tăng cường các dạng kiểm toán: kiểm toán độc lập và kiểm toán nội bộ.

- Bảo đảm tính pháp lý cho các tổ chức và hoạt động của hệ thống kiểm toán-tư vấn tài chính.

- Cần có quy chế về kiểm toán viên (tiêu chuẩn chuyên môn, đạo đức nghề nghiệp...)

- Có chương trình đào tạo, bồi dưỡng và xây dựng quy chế thi tuyển và cấp chứng chỉ hành nghề cho kiểm toán viên.

- Cần có sự tuyên truyền và phổ biến rộng rãi trên các phương tiện truyền tin đại chúng để mọi người nhất là các doanh nghiệp, các đơn vị hành chính sự nghiệp, các tổ chức đoàn thể xã hội... hiểu biết về kiểm toán.

- Mạnh dạn chọn lựa liên doanh liên kết với các công ty kiểm toán quốc tế để học hỏi kinh nghiệm bổ ích.

Có thể nói trong tình hình hoạt động đa dạng và phức tạp của các tổ chức kinh tế: Doanh nghiệp nhà nước, doanh nghiệp tư nhân, công ty cổ phần, công ty trách nhiệm hữu hạn đặc biệt là những công ty liên doanh có vốn đầu tư nước ngoài trong nền kinh tế thị trường như nước ta hiện nay, vấn đề đặt ra cho chúng ta là phải hết sức quan tâm đến kết quả kinh doanh, hiệu quả tài chính của các tổ chức kinh tế này. Do đó chất lượng và số lượng dịch vụ kiểm toán phải được phát triển và nâng cao là một yêu cầu cấp bách và phải coi đây là một trong những công cụ đắc lực có ý nghĩa quan trọng trong hoạt động quản lý nhà nước đối với các doanh nghiệp nói riêng và nền kinh tế nước ta nói chung.

